

Po časopisech.

Právo a politika.

Nový ročník (V.) měsíčníku »Věda a život« zahájen byl v prvním čísle úvahou univ. prof. Dra J. Kallaba »Od realismu k mystice«, z níž uvádíme:

»Z pramenů dnešního duševního neklidu na celém světě za nejvydatnější považují zvláštní zjev, že se po světové válce ztratila míra pro spravedlnost. Věci a činy, které již po staletí byly pokládány za nemožné (vraždění žen a dětí, klatba vykonávaná nad židy), vyskytují se náhle jako požadavky vyšší spravedlnosti... Kdo sleduje vývoj myšlení právníckého a politického, nemůže nevidět, že nikdy tyto disciplíny nepoklesly tak hluboko, jako od počátku XX. století. To proto, že právě v těchto oborech se věda úplně odcizila potřebám života... Mezi právem a politikou je vnitřní vztah, ano co do způsobu vědeckého poznávání jsou téměř totožné. Vždyť jak v právu, tak v politice hledáme odpověď na otázku „co má býtí“... A právo je, jak se s nepodstatnými odchylkami obecně učilo a věřilo, soubor norem pro společenský život státní autoritou stanovených a zpravidla vynucovaných...

Máme-li se orientovati v dnešním myšlenkovém zmatku na poli práva a politiky, jest třeba si dobře vryti v paměť, že lidské myšlení se v době světové války octlo zase jednou na přelomu, tentokrát na přechodu od realismu k idealismu. Právě hluboký úpadek právníckého myšlení zavinený přílišným ulpěním na některých poučkách realistických (positivistických), způsobil ne-li již světovou válku samu, aspoň neúspěch Společnosti národů a vznik politiky států dynamických, jež zcela otevřeně se zříkají obecných nějakých norem, a řeší otázku, co má a co nemá býtí na venek podle zvláštních svých státních zájmů, uvnitř podle »zdravého právního přesvědčení lidu«, jež jest ku podivu totožné s politickým programem dočasných držitelů státní moci... Mystika alchymistů a astrologů XVI. a XVII. století byla v podstatě plodem netrpělivosti těch, kdo odklonivše se od idealismu scholastiky snažili se nedostatek vědy o skutečnosti nahraditi výplody básnické fantasie. Tak také postupují ti, kdo při nynějším odklonu od realismu chtějí předběhnouti myšlenkový vývoj k idealismu tím, že nahrazují idealistické soustavy myšlení, jež mohou býtí plodem jen mnohaleté práce lidstva, fantasiemi mystiky, zbožněním národa, rasy, ekonomické nauky.

Mystika má však vždy vlastnost, že vystupuje velmi bouřlivě, je velmi nakažlivá, poněvadž zbavuje věřící největší lidské trýzně, trýzně myšlení a ovládnání vášní rozumem, že však brzy vyprchá pod vítěznou silou zdravého lidského rozumu spojujícího ve vědě prvky idealistické dané obecně platnými podmínkami lidského myšlení s prvky realistickými, poznatky o podmínkách zdravého života.»

Sjednocení práva v sudetském území.

Oficiální říšskoněmecký čtrnáctideník »Zeitschrift der Akademie für deutsches Recht« uveřejnil v č. 20 ze dne 15. října 1938 článek prof. pražské německé university Dra E. Swobody »Die Aufgaben der Rechtsangleichung der sudeten-deutschen Gebiete«, z něhož uvádíme:

»Co jest hodnotné na platném českém právu, jest zpravidla německého původu. Velká zákonodárná díla nepočítají od českých právníků, nýbrž obsahují starý německý duševní majetek... Rozdíly jsou tu zejména v rodinném právu, v předpisech o podmínkách uzavření manželství, o rozvodu a rozluce manželství... Materialistický způsob myšlení původců manželské novely z roku 1919 způsobil, že předpisy a praxe k nim se pojící přivodily v mnoha bodech úpravu přímo frivolní, která jest v nejpříkřejším rozporu s naším německým pojetím podstaty a hlubokého mravního významu manželství. Vždyť tyto předpisy znají dokonce institut tak zv. »spěšné rozluky«. S tímto materialistickým útvarem nemohlo se německé obyvatelstvo nikdy spřáteliti. Uvítá proto s radostí, když na jeho místo bude zaveden zákon ze dne 6. července 1938 k sjednocení práva o uzavírání a rozvázání manželství také pro sudetoněmecká území.

Československá osnova nového všeobecného občanského zákoníka se dosud nestala zákonem... Nebudíž však zamlčeno, že se nám podařilo v posledním návrhu prosaditi tak mnohou podstatnou změnu proti jeho dřívější materialistické podobě a dokonce zakotviti v něm cenné germánské právní ideje, a to ve formě, která se současně přizpůsobuje životním požadavkům přítomnosti a namnoze dokonce jest v souhlasu s naším nacionálně-socialistickým pojetím práva.

Poukázal jsem na to již v různých článcích v tomto časopise. Proto zajisté nebude smětí zůstatí tato osnova bez povšimnutí při poradách o budoucím německém právu.

Nová osnova civilního řádu soudního se rovněž nestala zákonem. To jest velmi vítati. Byla by v mnohém směru přinesla podstatná zhoršení. Takto platí i zde ještě rakouské právo, avšak toto výtečné soudní řízení bylo českou a židovskou praxí politováníhodným způsobem znetvořeno, čemuž nyní musí býti učiněn konec ve smyslu nacionálněsocialistickém...«

Přebudování ministerstva spravedlnosti.

Dr. Karel Pražák, předseda Svazu československých soudců, píše v Soudcovských Listech 1938/11 z 1. listopadu 1938 pod názvem »Na nové cesty«:

Konečně je naším požadavkem, aby

aspoň již nyní přikročeno bylo k přebudování nynějšího typu ministerstva spravedlnosti. I když toto neobstarává jen záležitosti soudnictví, ale má též úkoly jiné, je starost o řádný chod soudnictví hlavním oborem jeho práce.

Žádáme přebudování ministerstva spravedlnosti ve smyslu starých našich organizačních snah v tom směru, abychom ho opravdu mohli považovati za zastávce svých spravedlivých požadavků, stejně jako jiné příbuzné stavy právnické-advokátní a notářský.

Žádáme — pokud se týče soudců a státních zástupců — aby dostalo se těmto v sekcích personálních, organizačních trestních a legislativních takového zastoupení osobami poměrů v soudnictví a poměrů v soudcovstvu znalými, aby bylo jako nejvyšší orgán administrativy justiční — jeho opravdovým mluvčím.

Nemáme ovšem nic proti tomu, když i jiným interesovaným stavům bude přístup do těch kterých sekcí, kde mají zájem, upraven obdobně.

Z právní praxe.

Žalobní petit knihovní.

Žaloba na zřízení nebo zrušení knihovních práv, o které bude vydán rozsudek exekvovatelný dle § 350 ex. ř., má zásadně býti ve svém petitu formulována tak, jako by byl formulován příslušný knihovní návrh.

Jde ovšem spíše o obraty technické, než o výrazy právnické. Nevymazává se pohledávka, nýbrž vymazává se zástavní právo za pohledávku.

Je-li žaloba formulována:

»Žalovaná strana jest povinna trpěti výmaz pohledávky Kč . . . , zapsané na nemovitostech ve vložce číslo . . . pro . . . pod C . . . pod exekucí.«

pak ovšem jest petit sám o sobě dostatečně určitý a neskýtá pochybnosti o tom, čeho se žalující strana domáhala, ba odpovídá dokonce vyjadřování knihovního zákona, i když není zcela správný vzhledem k tomu, že podle technického termínu se vymazává zástavní právo a nikoliv pohledávka.

Krajský soud civilní v Praze rozsudkem ze dne 10. ledna 1938 Ck XII 257/37 zamítl žalobu obsahující shora uvedený petit s odůvodněním, že pohledávka není »knihovním právem« uvedeným v § 9 knih. zák. a předmětem zápisu do pozemkové knihy může býti jen »knihovní právo«.

Vrchní soud v Praze však usnesením ze dne 15. března 1938, č. j. Co IV 85/38, které sa stalo právoplatným, poněvadž nebylo napadeno, tento názor zavrhl a uložil soudu I. stolice ve věci samé rozhodnouti a to s tímto odůvodněním:

»Prvý soud zamítl žalobu s návrhem aby bylo uznáno právem, že dlužní úpis žalobcem dne 31. ledna 1935 podepsaný jest neplatný a že žalovaná strana jest povinna trpěti výmaz pohledávky ve výši 200.000 Kč s přísl. pod pol. C 84 na polovině nemovitostí žalující strany ve vložce číslo 28 pozemkové knihy katastrálního území . . . zapsané, s odůvodněním, že první částí žalobního žádání, jež jest svojí povahou návrhem na určení, nedostává se zákoných předpokladů dle § 228 c. ř. s. pro žalobu určovací a že část tato vzhle-